

Kertomus Tähtitieteellisen yhdistyksen URSAN toiminnasta 1953-54

Toimintavuoden alussa Ursaan kuuluivat kunniajäsened prof. Y. Väisälä ja prof. V.A. Heiskanen, vakinaisia 126 ja vuosijäseniä 413 eli yhteensä 541 jäsentä; sen kuluessa on tapahtunut seuraavat muutokset:

Pääosastossa on jäsenten lisäys 7, yleisessä maaseutuosastossa lisäys 4, Lahden paik.osastossa vähennystä 17 ja Tampereen paik.osastossa lisäystä 4. Mikkelin ja Imatran paik.osastoissa ei ole tapahtunut muutoksia. Ilolla on merkillepantava uuden ripeäotteisen paik.osaston syntyminen Lohjalle tammikuussa 1954. Sen jäsenmäärä on 17. Jäsenistön kokoonpano oli siis nykyisen toimintavuoden alkaessa:

	Kunniajäs.	Vakin.	Vuosijäs.	Yhteensä
Pääosasto	1	91	145	237
Yl. maaseutuosasto	1	26	73	100
Mikkelin p.o.	-	5	14	19
Imatran p.o.	-	1	19	20
Lahden p.o.	-	6	111	117
Tampereen p.o.	-	3	43	46
Lohjan p.o.	-	-	17	17
	2	132	422	556

Ursan vuosikokouksessa 2.11.1953 valittiin puheenjohtajaksi tohtori E. Sucksdorff, varapuheenjohtajaksi tohtori Pentti Kalaja, sihteeriksi tohtori E. Kääriäinen ja hallituksen muiksi jäseniksi tohtori S. von Numers sekä kapteeni A.J. Saari sekä varajäseniksi professori R.A. Hirvonen ja taiteilija Matti Warén. Tilientarkastajiksi tulivat valituiksi prof. Risto Jurva ja ev.luutn. L. Hiisi sekä heidän varamiehikseen tohtorit Veikko Rossi ja Tauno Honkasalo. Hallitus valitsi keskuudestaan kirjastonhoitajaksi tohtori Pentti Kalajan ja varainhoitajaksi kapt. A.J. Saaren.

Paikallisosastojen puheenjohtajina ovat toimineet Mikkelissä lehtori Lyyli Heinänen, Imatralla kanttori Toivo Kiuru, Lahdessa rovasti J. Varjovaara, Tampereella rehtori Eino Lähteenmäki ja Lohjalla varastopäällikkö Arvo Tolonen. Paikallisosastojen toiminnalle on esitelmätilaisuuksien ja tähtinäytäntöjen ohella kuluneena toimintavuotena ollut leimaa antavana piirteenä omien kaukoputkien ja tähtitornin hankinta. Aikaisemmin valmistuneen Lahden tähtitornin lisäksi ovat tornit valmiina myös Tampereella ja Mikkelissä ja Lohjalle puuhataan komeaa peiliteleskooppiä. Ursan piirissä on tällä hetkellä siis neljä valmista tähtitornia. Olisi tietysti erittäin toivottavaa, että nämä suurehkoja varoja ja paljon epätsekästä työtä vaatineet hankkeet saataisiin kaikissa paikallisosastoissa toteutetuiksi.

Yleisiä kokouksia esitelmineen on toimintavuoden aikana pidetty 4. Vuosikokouksessa 2.11. 1953 prof. G. Järnefelt esitelmöi äärellisestä maailmankuvasta. Toinen syyskauden kokous oli 14.12. Siinä puh.johtaja esitti aluksi muistosanat edesmenneen Ursan monivuotisen toimihenkilön prof. Risto Jurvan muistolle, jonka jälkeen tohtori Pentti Kalaja selosti Kopernikuksen elämäkertaa Suomi-Puola yhdistykseltä lainaksi saatujen raihojen avulla ja prof. J. Tuominen esitelmöi radioastronomiasta selostaen samalla Helsingin Yliopiston radioastronomisia töitä. Kokouksessa 17.2. 1954 professori O. Erämetsä piti esitelmän alkuaineiden yleisyys-suhteista maailmankaikkeudessa ja maisteri Matti Nurmi esitti eräitä uusimpia kosmogonisia teorioita. Kevätkauden jälkimmäinen kokous oli järjestetty 13.4. kesän 1954 auringonpimennyksen merkeissä, Pimennyksen merkitystä ja sen havaitsemista eri tarkoituksia varten selostivat prof. R.A. Hirvonen ja tohtorit P. Kustaanheimo, Pentti Kalaja ja E. Sucksdorff. Kaikkia esitelmiä valaistiin heijastinkuvin. Kokouksissa läsnäolleet kuulijoita oli yhteensä n. 360 henkilöä.

Ursan hallitus kokoontui toimintavuotena 6 kertaa. Juoksevien asioiden ohella päätettiin mm. uusia Ursan säännöt. Edelleen tehtiin päätös paikallisosastojen rekisteröimisestä ja hyväksyttiin Lohjalle syntynyt tähtitieteen harrastajien yhdistys Ursan paikallisosastoksi. Tähtitornissa päätettiin suorittaa eräitä korjauksia, jotka kesällä 1953 toteutettiin, ja torninhoito erotettiin varainhoitajan tehtävistä sekä valittiin tornin hoitajaksi maisteri Matti Nurmi.

Ursan kirjastoon on edelleen tullut aikakauslehdet Populär Astronomisk Tidskrift, Nordisk Astronomisk Tidsskrift ja sen Aktuelle Meddelelser, The Observatory, Sky and Telescope, Sternenwelt, Archimedes ja Molekyyli, Näistä näyttää Sternenwelt lakanneen ilmestymästä. Viimeinen saatu vihko on kaksoisnumero 9-10 vuodelta 1953. Kirjastoon on vuoden kuluessa saatu 29 uutta nidettä, sen luettelossa on nyt ⁴⁰⁹ 392 nidettä kirjoja ja 15² vuosikertaa aikakauslehtiä ja vuosikirjoja, Niitä käytti lainauskirjan mukaan 21 helsinkiläistä ja 10 maaseutulaista, lainassa oli yhteensä 107 nidettä. Lainaustoiminta arvattavasti vilkastunee Ursan jäsenten nyt saatua luettelon vuosina 1953 ja 1954 tulleista kirjauutuuksista.

Tähtitornia on pidetty avoinna syyskaudella vain tilapäisiä katselijaryhmiä varten ja säännöllisesti kaikkina osittainkin kirkkaina iltoina maalis-huhtikuun ajan. Tällaisia iltoja oli mainittujen kahden kuukauden aikana 25 ja kävijöitä yhteensä 747, joista ursalaisia 24,

maksavia aikuisia 481 ja lapsia 242. Näyttäjinä ovat toimineet herrat Backberg, Carpelan, Kakkuri, Palo ja torninhoitaja M. Nurmia. Suoritetut korjaukset, mm. kaukoputken varustaminen kellokoneistolla tekevät sen sopivaksi vaativampiinkin harrastajatehtäviin, joita tornissa on jatkuvasti suoritettu. Korjaustyössä on torninhoitajan uhrautuvan toiminnan lisäksi saatu arvokasta apua eräiltä ammattimiehiltä ja liikkeiltä, joka tässä kiitollisuudella mainittakoon.

Tähtitaivas N:o 14, joka ilmestyi vuodenvaihteessa, on jaettu kaikille jäsenille. Samoin on niitä haluaville jaettu Valtiokalenterin kalendario-osan eripainoksia sikäli kuin niitä on riittänyt. Ne on Ursan käyttöön luovuttanut Helsingin Yliopisto. - Ursan julkaisu Tähtitiedettä harrastajille III ilmestyi painosta kevätkaudella. Sitä on myyty Ursan kautta jäsenille 25 % alennuksella. Tätä oikeutta jäsenet ovatkin käyttäneet runsaasti hyväkseen. Kirjaa on edelleen saatavissa Ursan kirjastonhoitajalta.

Maaseudun tähtitieteen harrastusta on entiseen tapaan koetettu ylläpitää mm. esitelmien avulla. Tohtori Pentti Kalaja on toimintavuoden aikana pitänyt tähtitieteellisiä esitelmiä Uusikaupungissa, Niittylahdella, Joensuussa, Kontioniemessä, Varkaudessa, Lahdessa ja Porvoossa ja prof. Hirvonen Tampereen Työväenopistossa.

Helsingissä, marraskuun 6 pnä 1954

Erkki Kääriäinen
 Erkki Kääriäinen
 Ursan sihteeri